

Toimintakertomus 2004

Vihreä Sivistysliitto ry
Vihreä Sivistys- ja Opintokeskus

YLEISKATSAUS

Toimintavuonna 2004 opetusministeriö määritteli vapaan sivistystyön sektorin tavoitteiksi elinikäisen oppimisen edellytysten edistämisen ja koulutuksellisen tasa-arvon vahvistamisen. Tärkeänä pidettiin myös vakaiden toimintaedellytysten turvaamista aikuiskoulutuksen järjestäjille. Samalla kuitenkin edellytettiin, että aikuiskoulutuksen laatua tulee parantaa ja aliedustettujen ryhmien osallistumismahdollisuuksia laajentaa.

Yhteistyössä asettamansa vapaan sivistystyön yhteistyöryhmän kanssa opetusministeriö laati suunnitelman vuosien 2005-2008 suuntaviivaohjauksesta. Työskentelystä syntyi kesäkuussa muistio Pehmeä on kovaa, jossa linjattiin määrällisten tavoitteiden asettaminen osallistumisohjan laajentamiselle sen jälkeen kun käytettävissä on tarpeeksi seurantatietoa koulutukseen osallistumisesta. Opintokeskusten osalta tarjontaa olisi lisättävä neljällä teema-alueella, joita ovat kansalaistaidot ja kansalaisyhteiskuntaan osallistuminen, maahanmuuttajien kieli- ja kulttuurikoulutus ja muu opintotoiminta, tietoyhteiskunnan perusvalmiudet ja terveyttä edistävät opinnot. Näistä kaksi ensimmäistä painopistealuetta on kuulunut tärkeänä osana ViSiOn toimintaan. Toimintavuotena käynnistettiinkin uusia kehittämisprojekteja, jotka edistivät sekä aktiivista kansalaisuutta että maahanmuuttaja naisten selviytymistä arjesta.

Toimintavuotena opetusministeriö halusi myös selvittää vapaan sivistystyön oppilaitosten rahoitusjärjestelmää ja siihen liittyviä uudistamistarpeita. Helmikuussa asetetun yhteistyöryhmän lisäksi ministeriö asetti lokakuussa toisenkin virkamiesvetoisen työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää opintokeskusten rahoitusta ja sen uudistamistarpeita. Työryhmän tuli tehdä ehdotus rahoitusperusteiden uudistamisesta. Väliraportti tuli jättää 15.3.2005 mennessä. Rahoitusuudistuksen luonteesta ja toteuttamistavoista opintokeskuksilla on ollut eriäviä näkemyksiä ja niistä on käyty keskustelua useissa opintokeskuseuran kokouksissa. Yhteisen kannanoton löytäminen ei ole ollut helppoa ja ratkaisu on siirtynytkin vuodelle 2005.

Hyväksytyt suuntaviivat edellyttivät myös seurantatietojen keräämistä opintokeskusten osallistujapohjasta. ViSiO ilmoitti ensimmäistä kertaa nyt sekä netto- että bruttoluvut opintotoimintaan osallistuneista opiskelijoista. Vuodesta 2005 tullaan opiskelijoiden profiilitiedot keräämään joka viides vuosi. Muutosta valmisteli työryhmä, jossa myös ViSiOlla oli edustajansa.

ViSiO siirtyi käyttämään uutta aikuisopintojen koulualaluokitusta.

Omaa koulutustoimintaa ViSiO toteutti hieman vähemmän kuin edellisenä toimintavuotenaan.

2 OPINTOKESKUKSEN TOIMINTA

Oma toiminta

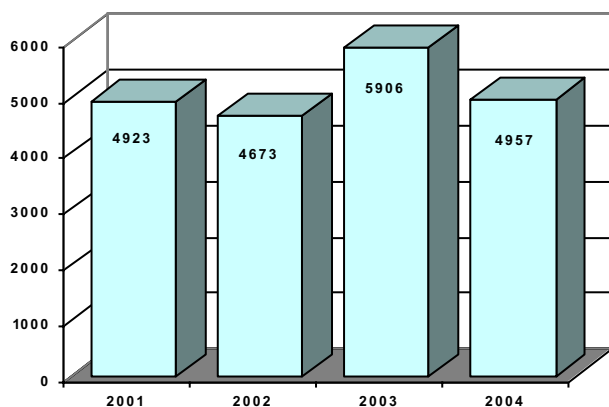
Vihreä Sivistys- ja Opintokeskus rakensi koulutustarjontansa pääsääntöisesti asiakkaiden toiveiden ja ehdotusten perusteella. Osa koulutuksesta toteutettiin myös yhteistyössä muiden opintokeskusten ja vapaan sivistystyön organisaatioiden kanssa. Tämä osoittautui onnistuneeksi ratkaisuksi, koska monipuolinen osaaminen ja laajemmat viestintäkanavat takasivat kiinnostuksen useimmille seminaareille ja kursseille. Jäsenjärjestöjen edustajille ja yhteistyökumppaneille oli tarjolla aktiiviseen kansalaisuuteen, kestäväan kehitykseen, järjestötalouteen ja viestintätaitoihin liittyviä kursseja. 23 kurssista toteutui 17.

ViSiO julkaisi kaksi koulutuskalenteria – syksyllä ja keväällä. Kevään kalenteria postitettiin jäsenkirjeissä kautta maan, syksyn kalenteri julkaistiin ViSiOn kotisivuilla osoitteessa www.visili.fi. Kurseille voi ilmoittautua joko kotisivujen kautta tai sähköpostitse osoitteella visio@kaapeli.fi. Kurssien sähköistä markkinointia kehitettiin ja siitä saatiin hyviä tuloksia mm. tavoittamalla uusia kohderyhmiä erityisesti pääkaupunkiseudulla. Toistuva ongelma oli järjestää kursseja muissa kaupungeissa kuin Helsingissä.

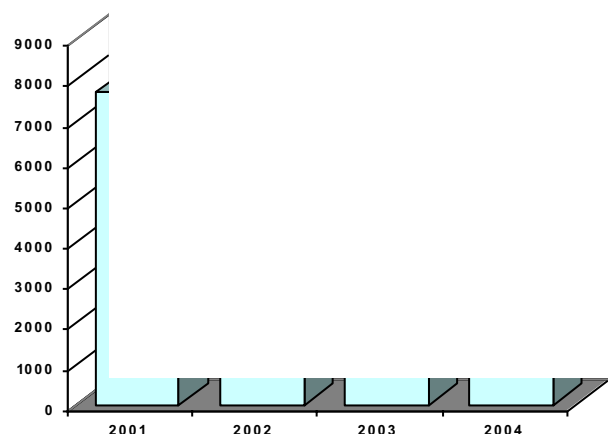
Yhteistyökurssit ja seminaarit

ViSiO toteutti koulutusta 4957 opintotuntia. Tuntimäärä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 949 opintotunnilla. Osallistujia oli 4563 opiskelijaa; näistä naisten osuus 62 %. Yhteensä opintotilaisuuksia järjestettiin 205, joista valtaosa toteutettiin yhteistyössä eri järjestöjen kanssa. Yhteistyökumppaneita oli 77 ja ViSiO-tukeen oikeuttavan oppitunnin hinta oli 17,50 €. Opetusministeriö myönsi ViSiOlle opintotoimintaan **3696** tuntia. Opintotoiminnan yhteistyökumppanit on mainittu liitteessä 1.

ViSiOn opintotoiminnan tuntimäärät vuosina 2001-2004

ViSiOn opintotoiminnan opiskelijamäärät 2001-2004

Opintotoiminnan ainejakautumassa yhteiskunnalliset aineet kiinnostivat eniten 19%, seuraavaksi opiskeltiin sosiaali- terveys- ja liikunta-alaan liittyviä aiheita. Luonnontieteet sekä luonto- ja ympäristö olivat tasavahvoja. Ne kattoivat opintotunneista 11% ja 12%.

Jäsenjärjestöistä Vihreä liitto rp. järjesti perinteiset koulutuspäivät ja Espoon Vihreät ry. toteutti monipuolista koulutusta 36 tuntia. Vihreä Uusimaa ry. ja Vantaan Vihreät järjestivät kunnallisvaaleihin ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvää koulutusta.

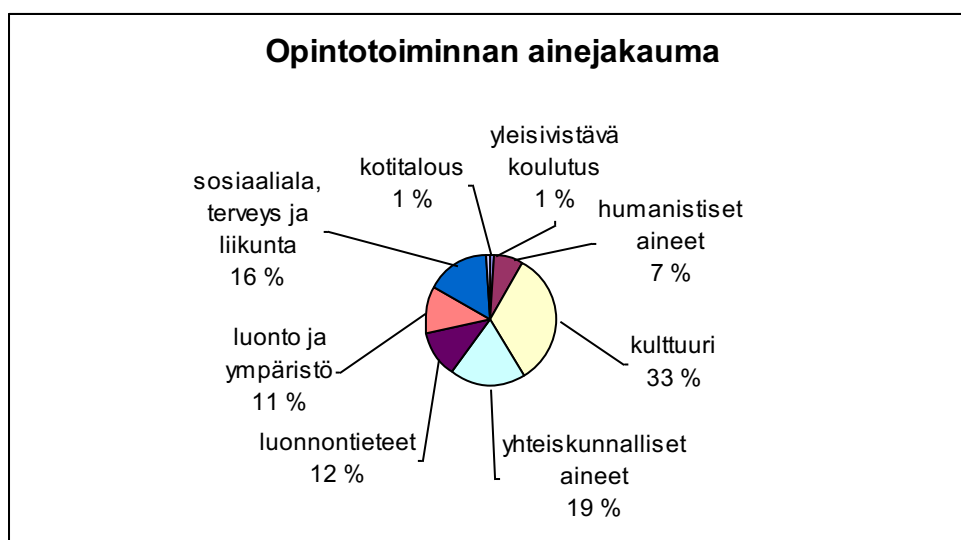
Maan ystävät ry. toteutti laajan ilmastoprojektin Ilmasto ja minä, joka näkyi viidellä paikkakunnalla Jyväskylässä, Oulussa, Tampereella, Kuopiossa ja Turussa. Alustajiksi oli pyydetty mm. kansanedustaja Satu Hassi, tutkija Kimmo Ruosteenoja, YK-liiton puheenjohtaja Sirpa Pietikäinen, UNEPin toimija Pekka Haavisto kansanedustaja Oras Tynkkynen, kirjailija Pirkko Lindberg.

Kynnys ry. järjesti laajan sarjan elokuvakerronnan perusteista.

Värjärikilta ry. toteutti käytännössä kestävästä kehityksestä järjestämällä Värjäriweekendit. Aboa Vetus ja Ars Nova –museot tarjosivat kursin, jossa kierrätysmateriaalista luotiin erilaisia koruja. Reilun kaupan puolesta ry ja Reilun kaupan edistämisyhdistys ry järjestivät monipuolista järjestökoulutusta paikallisryhmilleen.

Tietojenkäsittelykursseja toteuttivat ensisijaisesti eri maahanmuuttajajärjestöt. Koulutus painottui perustaitojen opiskeluun. Ikä-ihmisille ja naisille järjestettiin omaa koulutusta.

Inkerikeskus ry. ja Luonto ja Terveys ry. tarjosivat opintoja suomalaisesta kulttuurista ja Suomen ja Venäjän välisestä kulttuuriyhteistyöstä.

Opintokerhot

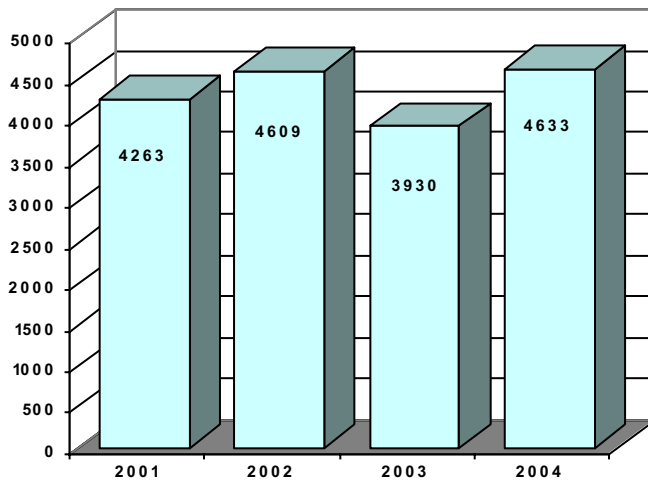
ViSiO toteutti yhteistyökumppaniensa kanssa 4633 opintokerhotuntia. Edelliseen vuoteen verrattuna tuntimäärä kasvoi 703 tunnilla. Kerhotoimintaa järjesti 30 yhdistystä, jotka yhteensä toteuttivat 117 opintokerhoa. Niihin osallistui 1460 opiskelijaa, joista naisten osuus oli yhtä suuri kuin edellisenä vuotena, 67 %.

ViSiO-tuen osuus opintokerhoille oli 3,70 €. Opetusministeriö myönsi kerhotoimintaan 3814 tuntia.

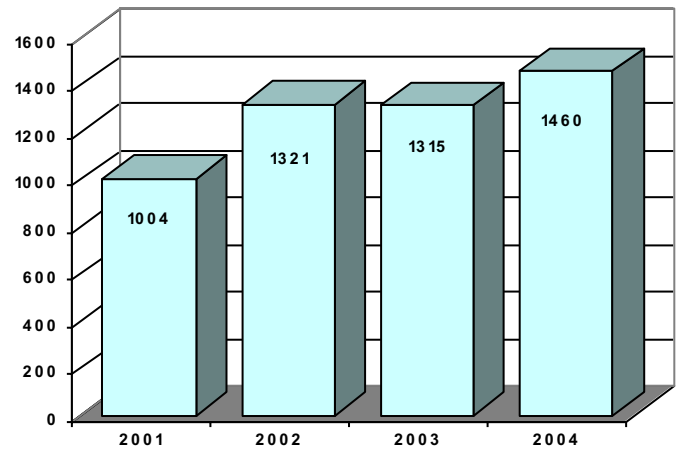
Kerhoissa opiskelivat ahkerimmin maahanmuuttajien järjestön Luonto ja Terveys ry:n jäsenet. Heitä kiinnostivat mm. seuraavat aiheet; historia, kulttuuri, musiikki, kameran käyttö, terveys ja perheen asema yhteiskunnassa maahanmuuttajan näkökulmasta. Espoon Mielenterveysyhdistys ry. tarjosi jäsenilleen askartelua, kielioopintoja, liikuntaa, ompelua, kalastustietoa, luovaa toimintaa, rivitanssia ja keskusteluiltoja sekä naisille että miehille. Pääkaupunkiseudun yksin- ja yhteishuoltajat ry:n Olohuone- opintokerhot olivat avoinna mm. Kontulassa, Kivikossa, Lauttasaareissa, Pihlajanmäessä, Malmilla, Lassilassa, Vuosaareissa, Herttoniemessä, Karakalliossa ja Käpylä-Kumpulassa. Pispalan Kirjastoyhdistys ry:n kerhoissa opiskeltiin tietojenkäsittelyä.

Opintokerhotoiminnan yhteistyökumppanit on lueteltu liitteessä 2.

Opintokerhojen tuntimäärä 2001-2004

Opintokerhotoiminnan opiskelijamäärä 2001-2004

Projektit

ViSiO osallistui aktiivisesti aikuisopintojen pedagogiseen kehittämiseen käynnistämällä kaksi uutta kehittämisprojektia, joista toinen toteutettiin yhdessä muiden opintokeskusten kanssa. Monivuotisia projekteja oli yhdeksän, joista viisi päättyi toimintavuotena ja neljä jatkuu vuodelle 2005.

Päätyneet hankkeet

Grundtvig 2 -hanke: New confidence in e-learning

ViSiO koordinoi viiden maan ja kuuden organisaation yhteishanketta, joka ajoittui vuosille 2002-2004. Kumppaneita oli kaksi Tšekistä Mazarykin yliopisto Brnosta ja MBT-konsulting management Ostravasta, Saksasta Lingenin kansalaisopisto, Irlannista North Kerry I.T. Ltd ja Itävallasta, Wienistä Die Grüne Bildungswerkstatt. Hankkeessa tutustuttiin yhteistyökumppaneiden oppimisympäristöihin ja atk-osaamiseen sekä rohkaistiin aikuisia opiskelemaan verkkoympäristössä.

New Confidence in e-learning projektin päättöseminaari Lohjalla kesäkuussa.

Hankkeen alussa suunniteltiin yhteiset arviointilomakkeet sekä opiskelijoille että opettajille. Niitä käytettiin arvioitaessa omien kurssien soveltuvuutta oppimisympäristöissä.

Lingenin kansalaisopisto rakensi hankkeelle oman kotisivun ja yhdessä laadittiin englanninkielinen esite, jota jaettiin kaikissa partnerimaissa partneriorganisaatioiden sidosryhmille. Partnerit tapasivat toisensa kahdessa työseminaarissa Brnossa ja Tarbetissa. Päätösseminaari järjestettiin Lohjalla. Seminaariin osallistui myös Suomen kansallisen toimiston erityisasiantuntija Eija Wilén. Osallistujat tutustuivat verkko-oppimiskysymysten ohella suomalaiseen arkkitehtuuriin ja suomalaiseen luontoon. Hanke sai tukea Sokrates-ohjelman Grundtvig 2 kumppanuus-alaohjelmasta.

Itsearviointi

Itsearviointihanke toteutettiin yhdessä neljän opintokeskuksen kanssa. Näitä olivat ViSiOn lisäksi Toimihenkilöjärjestöjen sivistysliitto, Kirkkopalvelujen Opintokeskus ja Opintokeskus Kansalaisfoorumi. Hanke ajoittui vuosille 2002–2004. Hankkeen erityisenä painopisteenä oli opintotoiminnan vaikuttavuuden arviointi, joka lähti opiskelijoiden oppimisprosessista ja heidän järjestöjensä maailmasta. Myös auditointia ja muita interaktiivisia arvioinnin menetelmiä painotettiin.

Hanketta ohjasi johtoryhmä, johon kuuluivat opintokeskusten opintojohtajat. Vuosina 2002-2004 johtoryhmä kokoontui 8 kertaa ja työryhmä 18 kertaa. Projektiryhmän työskentelystä vastasi Antti Heinola Kristillisestä Opintokeskuksesta. 5.2.2004 julkistettiin Jälki – Järjestökoulutuksen laatukäsikirja Kulttuurikeskus Caisassa. Paikalle oli saapunut n. 40 osallistujaa, pääasiassa hankkeessa mukana olleiden opintokeskusten jäsenjärjestöjen kouluttajia ja järjestöaktiiveja. Kansion ja sen välilehtien kuvituksen toteutti Minna Kangas.

Hankkeen yhteinen työskentely koettiin virkistävänä ja hyvänä oppimisprosessina. Työskentely lähti alussa hyvin liikkeelle ja yhteiset benchmarkkaus-kokoukset olivat innostavia. Vaikuttavuutta voitiin arvioida oppimistilaisuuden laadusta ja oppimisesta saadusta palautteesta. Laatu syntyi ajantasaisen oppimiskäsityksen soveltamisesta kursseihin ja koulutukseen. ViSiO järjesti tiedotustilaisuuden itsearviointihankkeesta. Paikalle saapui yli 20 osallistujaa ja heille jaettiin tutustumista varten Itsearviointin käsikirja JÄLKI.

Verkko-opintojen ohjaajakoulutus

Verkko-opintojen ohjaajakoulutuksen koordinaattorina toimi Opintotoiminnan Keskusliitto. Muina jäseninä olivat Opintokeskus Kansalaisfoorumi, TJS-Opintokeskus, Kirkkopalveluiden Opintokeskus ja ViSiO. Hanke ajoittuu vuosille 2003-2004. Hankkeen tavoitteena oli kouluttaa mukana olevien opintokeskusten jäsenjärjestöihin eri oppisisältöjä ohjaavia verkko-opintojen ohjaajia ja luoda opintokeskusten käyttöön malli verkko-opintojen ohjaajakoulutuksesta.

Oppimisympäristönä käytetään Optimaa. ViSiOsta koulutukseen osallistuivat mm. Lasse Miettinen ja Merja Isotalo. Johtoryhmän kokouksia pidettiin 10 ja projektiryhmän työkokouksia 14. Tuloksena syntyi järjestöjen ja yhdistysten koulutusvastaaville verkko-opintojen ohjaajakoulutus (3ov.), joka toteutettiin ajalla 9.9. – 10.12.2004. Lähijaksojen kouluttajana ja materiaalin valmistajana ViSiOn osalta oli Salla Laurilehto. Yhdessä tehdyn verkko-oppimateriaalin laajuus oli 30 A4-sivua. Nicefactory toimitti oppimateriaalin html – muotoon. Myös Hannele Kolin arviointimateriaalia käytettiin Optimassa. Koulutukseen osallistui 22 opiskelijaa, joista 12 opiskelijaa sai todistuksen koulutusohjelman suorittamisesta ja 7 läsnäolotodistuksen.

Hankkeeseen liittyi myös ViSiOn toteuttama osa-hanke, jossa käytettiin ViSiOn omaa oppimisympäristöä. Teemana oli ”Oman kunnan jätehuolto kestäväksi”. Opettajan toimi Ari Paanala. Hankkeen tavoitteena oli innostaa ViSiOn jäsenjärjestöjä käyttämään oppimisympäristöä omassa toiminnassaan.

Aluksi jäsenjärjestöille järjestettiin kolme info-tilaisuutta, joissa kerrottiin verkkoympäristön käyttömahdollisuuksista. Järjestöt saivat kokeilla verkkoa maksutta. Jätehuoltokurssille osallistui 11 henkeä, joista 4 keskeytti kurssin. Toiminta kangerteli eivätkä tulokset olleet tavoitteiden mukaisia. Tästä opittiin, että verkko-opinnoissa tulisi suunnata enemmän voimavaroja opintojen ohjaukseen.

Haloo – kuuleeko MEP ?

ViSiO toteutti yleisötilaisuussarjan ”Haloo - kuuleeko MEP? Kansalainen kysyy” järjestämällä jäsenjärjestöjensä Vihreän liiton Varsinais-Suomen piiri ry:n, Kuopion vihreät ry:n, Jyväskylän Seudun Vihreät ry:n, Tampereen Vihreät ry:n ja Vihreät Naiset ry:n kanssa viisi yleisötilaisuutta eri puolilla Suomea. Hankkeen tarkoituksena oli kansalaisten Eurooppa-tietouden lisääminen sekä äänestyshalukkuuden kohottaminen ennen Euroopan parlamentin vaaleja 13.6.2004.

Turussa puhujina olivat MEP Uma Aaltonen ja tutkija Ville Niinistö. Aaltonen kertoi työstään ja normaalista työpäivästään Europarlamentissa. Niinistö käsitteli EU:n perustuslakiluonnoksen vaikutuksia EU:n valtasuhteisiin. Loppuun oli varattu puoli tuntia aikaa keskustelulle ja yleisön kysymyksille. Tilaisuuteen osallistui 18 kuulijaa, joista 13 oli naisia ja 5 miehiä. Tilaisuus toteutui 18.5.2004.

Tampereen tilaisuus ”Euroopan tulevaisuus” järjestettiin 23.5.2004 Tilaisuus kiinnosti laajaa yleisöä. Kuuntelijoita oli 30 henkilöä, joista naisia oli 20 ja miehiä 10. Teemat käsittelivät Euroopan rauhaa ja sosiaalipolitiikkaa. Alustajina olivat europarlamentaarikko Matti Wuori, kansanedustaja Satu Hassi, professori Jyrki Kähkönen sekä nuorisosihteeri Anna-Maria Urhonen.

Jyväskylässä tilaisuus ”Toteutuuko tasa-arvo laajentuneessa EU:ssa” toteutui 15.5. Avoimessa keskustelutilaisuudessa pohdittiin tasa-arvon eri ulottuvuuksia laajemmassa EU:ssa; kulttuuria ja uskontoa, koulumaailmaa sekä seksuaalista tasa-arvoa. Alustajina olivat toimittaja Umayya Abu-Hanna, koulukuraattori Tuija Mäkinen sekä nuorisosihteeri Anna-Maria Urhonen. Osallistujamäärä oli noin 15, joista miehiä oli 2.

Kuopiossa tilaisuus toteutettiin 6.6.2004. Teemana oli ”Eurooppa arjessa”. Tilaisuudessa käsiteltiin EU:n maatalouspolitiikkaa, ruokaturvallisuutta, EU:n vaikutusta sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä puhdasta elinympäristöä. Alustajina olivat MEP Uma Aaltonen, professori Jussi Kauhanen ja diplomi-insinööri Mari Puoskari. Osallistujia oli noin 30, joista hieman yli puolet oli naisia.

IDA

IDA-projekti toteutettiin ViSiOn, Maahanmuuttajien tuki ry:n, Turun Naiskeskuksen, Azadeh ry:n ja Espoon kaupungin kirjastotoimen kanssa yhteistyönä vuosina 2003-2004.

Projektin tavoitteena oli tarjota maahanmuuttajille vain naisille tarkoitettu tila, jossa he voivat opiskella suomen kieltä ja suomen kielellä itselleen tärkeitä asioita, parantaa ammatillisia valmiuksiaan lisäämällä atk-taitojaan verkkoympäristössä, välittää omaan etniseen taustaansa pohjaavaa kulttuuriperinnettä ja tukea monikulttuurisuutta.

Vuonna 2004 tuettiin erityisesti toimintaa, jota naiset järjestivät omille viiteryhmillään. Samalla parannettiin yhdistyksissä toimivien edellytyksiä järjestää koulutus- ja muita tilaisuuksia. Naisille annettiin tietoa oman edunvalvonnan tehostamiseksi sekä ohjattiin maahanmuuttajanaisten yhdistyksiä käyttämään opintokeskusten myöntämää tukea opintotoimintaan. Haluttiin edistää suomalaisen yhteiskunnan tuen kohdistumista naisten omiin hankkeisiin.

Toiminta keskittyi kahteen maahanmuuttajayhdistykseen, joista Azadeh ry. perustettiin projektin aikana mutta Wadajir ry. oli ollut toiminnassa jo aikaisemmin.

Wadajir ry:ssä toteutettiin Suomen kielen tukiopetuskokonaisuus kestoaltaan 45 tuntia ajalla 5.4. – 28.5.2004. Oppimateriaalina käytettiin Suomi – Somalia – Tukea suomen kielen opiskeluun. Käsiteltyjä aiheita olivat mm. kirjallisuus, taide ja arkipäivän perusasiat. Halukkaita autettiin myös työhakemusteen laatimisessa. Piiriin osallistui 12 naista.

Maahanmuuttajanaiset lähtivät hakemaan innostusta ja tietoa Ruotsista voidakseen perustaa oman yhdistyksen. Kahdeksan naisen ryhmä vieraili Rinkebyssä 22.-24.1.2004 Kvinnoverksamhetenin vieraana. Tässä naisten kohtaamispaikassa käy vuosittain n. 6000 naista. Ryhmä vieraili myös kieli- ja väkivaltaryhmässä.

Iranilainen Babak Resa soittaa päättöseminaarissa iranilaista musiikkia.

Perustettua Azadeh-yhdistystä veti iranilainen Farzaneh Landi. Hän suunnitteli yhdistyksen toiminnan ja toimi myös vetäjänä opintopiireissä. Mieluiten naiset opiskelivat atk:n ja internetin käyttötaitoja. Opiskelijat saivat käyttöönsä ajanmukaisen atk-luokan kun Espoon kirjastotoimen uudesta Sello-kirjastosta. Atk-koulutusta opiskeltiin yhteensä 62 tuntia. Itsetuntemuksen lisäämiseksi ja omien voimavarojen kasvattamiseksi naiset osallistuivat myös virolaisen draamapedagogi Kene Truven intensiivikursseille, joissa käsiteltiin tunteita ja arvoja draaman keinoin. Kurssit pidettiin kolmena viikonloppuna ja osallistujia oli 10. Toukokuussa toteutui myös Radiotyön kurssi (30t), jota veti Hanna Toiviainen.

Projektin päätöseminaari pidettiin Helsingissä teemana Arki Suomessa maahanmuuttajanaisen silmin 10.12.2004. Seminaarissa arvioitiin projektia. Keskusteluja alustivat projektipäällikkö Marja Tiilikainen Ihmisoikeusliitto, projektipäällikkö Anne Alitolppa-Niitamo, Väestöliitto sekä projektipäällikkö Aysu Shakir, Ihmisoikeusliitto. Tilaisuudessa kuultiin musiikkia Iranista, jota soitti Babak Reza. Osallistujia oli 17.

Projektissa tuotettiin seuraavat materiaalit: Kurdiperhe Suomessa, Turun Naiskeskus, Suomenkielen kurssi somalialaisille ja Runojen ääni runokirja ViSiOn julkaisemana.

Projektin arviointi annettiin ulkopuoliselle yrittäjälle ISAI Ltd, Adult Education Institute of Eastern Finland. Arvioinnin suoritti Päivi Korhonen.

Erikseen arvioitiin myös miten maahanmuuttajille suunniteltu yhdistystoiminta vaikutti jäsentensä aktiivisuuteen toimia yhteiskunnassa ja edistää omia intressejään lähiympäristössään.

Jatkuvat hankkeet

Laturi – opinto-ohjelma

Laturilaisia pohtimassa paikallisyhdistysten toimintaa Viittakiven opistossa toukokuussa 2004.

Laturi-koulutus vuosille 2004–2005 suunniteltiin vihreiden paikallisyhdistysten toimijoille. Tarkoituksena oli auttaa yhdistyksiä verkostoitumaan, kehittämään toimintaansa ja saamaan uusia jäseniä. Koulutus käynnistyi helmikuussa 2004 lähitapaamisella Helsingissä. Paikalla oli 14 edustajaa vihreistä paikallisyhdistyksistä. Toinen lähitapaaminen järjestettiin toukokuussa Hauholla. Läsä oli 10 osallistujaa. Kolmas oli marraskuussa Kauniaisissa, läsä 4 osallistujaa. Lähitapaamisissa kuultiin alustuksia, pohdittiin oman järjestön tilaa ja mietittiin yhdessä kehittämismahdollisuuksia. Opiskelijat saivat oppimateriaaliksi Pekka Saurin kirjan Poliitiikan psykologia.

Lähitapaamisten välillä opiskeltiin ViSiOn verkkoympäristössä, jossa opiskelijat vaihtoivat kokemuksiaan ja kävivät keskustelua annettujen välitehtävien pohjalta. Koulutukseen osallistuneet henkilöt vetivät omista yhdistyksissään opintokerhoja, jotka käsittelivät koulutuksen aiheita ja kehittivät yhdistyksen toimintaa. Oppimisympäristöstä löytyi myös aineistoa yhdistyksen kehittämiseksi sekä ideoita pedagogisista toimintamalleista. Yhdistystoiminnan sisällön kehittäminen ei kuitenkaan onnistunut odotetusti. Syyskaudella 3-4 yhdistystä lähetti toimintaraportin ViSiOon.

Nuoret valtaan

ViSiO käynnisti opetushallituksen tuella yhteisen mentorointiohjelman vihreiden paikallisjärjestöjen kanssa. Hanke ajoittuu vuosille 2003-2005. Ohjelman tavoitteena oli kehittää paikallisten vihreiden järjestöjen nuoria toimijoita vaikuttajina ja siirtää kokeneiden mentoreiden hiljaista tietoa nuorille. ViSiOn verkko-oppimisympäristössä oli mentoreille ja mentoroitaville tukimateriaalia ja keskustelualusta, jossa voi vaihtaa kokemuksia.

Syksyllä 2003 mukaan valikoitui neljä mentoria ja yhdeksän mentoroitavaa. Ryhmät aloittivat toimintansa loppusyksystä ja jatkoivat tapaamisia toukokuuhun 2004. Helmikuussa 2004 ryhmät kokoontuivat yhteistapaamiseen. Siellä sovittiin ensimmäisen vuoden kokemuksista koottavasta raportista. Eri mentoriryhmät kokeilivat erilaisia mentoroinnin toteutustapoja. Kävi ilmi mm., että ryhmämentorointi oli yksilömentorointia hedelmällisempää, sopiva tapaamisrytmi oli 2h/kk. Ryhmien oli hyvä sopia etukäteistehtävistä ennen tapaamisia. Havaittiin myös, että mentoroitavien ei tulisi olla aivan uusia ihmisiä vihreissä järjestöissä. Hankkeen tunnettuutta lisäämään tuotettiin mentorointijuliste, joka postitettiin kaikille ViSiOn jäsenjärjestöille.

Hanketta jatkettiin syksyllä 2004 tiedottamalla mahdollisuudesta perustaa uusia mentorointiryhmiä. Tavoitteena oli kohdentaa mentoroitavuus pääasiassa uusille kunnallisvaaleissa valituille luottamushenkilöille. Nämä ryhmät tulevat aloittamaan toimintansa keväällä 2005.

Kestävän kehityksen ohjelma opintokeskuksille 2004 – 2006

ViSiOn koordinoima seitsemän opintokeskuksen yhteishanke edistyi hyvin. Opintokeskusten henkilöstö vastasi keväällä 2004 kyselyyn, joka kartoitti työntekijöiden asenteita, käyttäytymistä ekologisesta, sosiaalisesta, kulttuurisesta ja taloudellisesta kestävästä kehityksestä (92 kysymystä). Saadut vastaukset analysoitiin ja niiden pohjalta laadittiin edistämishankkeen ohjelma, joka saatiin valmiiksi joulukuussa 2004. ViSiOn osalta hankkeen sihteerinä ja kirjoittajana toimi Sirkka-Liisa Peltonen.

Opintokeskusten kestävä kehityksen ohjelma käsittää neljä kokonaisuutta. Niistä jokaiseen liittyy ensin lyhyt luonnehdinta alueesta. Ekologinen kestävyys on laajin ja siihen kuuluu kahdeksan alateemaa. Sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävyys osat ovat suppeampia. Jokaisesta osuudesta löytyy toimenpidesuositukset siitä, miten tulisi edetä kestävä tulevaisuuden saavuttamiseksi. Osien lopussa on liitteenä lisää tietoa temasta www-osoitteina. Opintokeskukset päättävät itsenäisesti, miten ja missä laajuudessa ne ottavat ohjelman käyttöönsä tai soveltavat sitä.

Marraskuussa järjestettiin yhteinen kestävä kehityksen seminaari Tampereella kaikille vapaan sivistystyön sektorin toimijoille. Tilaisuus oli onnistunut. Siellä esitettiin sekä kesäyliopistojen että opintokeskusten valmistuvia kestävä kehityksen ohjelmia. Eri sektorien toimijat esittivät omia hyviä käytäntöjä. ViSiO esitteli ruokapiirihankettaan. Osallistujia oli 43. Suunnittelusta vastasivat Suomen Kansanopistoyhdistys, Kansalais- ja työväenopistojen liitto, ViSiO ja Vapaan Sivistystyön Yhteisjärjestö.

SPECIAL GR 1 – projekti

Aikuiskoulutuksen kehittämishanke on kolmivuotinen. Se ajoittuu vuosille 2003-2006.

Projektissa on mukana 8 maata ja yhdeksän organisaatiota. Hanketta koordinoi Belgiassa Landcommanderij Alden-Biesenissä.

Mukana projektissa ovat European Resource Centre for Lifelong Learning, University of Hull, England, Casa Corpului Didactic a Municipiului Bucuresti, Romania, Jyväskylän maalaiskunnan kansalaisopisto, Suomi, Maastricht Zomer Universiteit, Alankomaat, ViSiO, Suomi, Eeesti Põllumajandusülikool, Viro, Viešoji istaiga ”Europos namal”, Liettua ja Academia Istropolitana Bratislava, Slovakia.

Projektin tavoitteena on edistää Eurooppalaista aktiivista kansalaisuutta erilaisten teemakokonaisuuksien avulla. Yhteistyössä kehitetään uusia pedagogisia muotoja ja tietotekniikkaa oppimisen tukemiseksi. Järjestäytymistapaaminen pidettiin syksyllä 2003 Alden-Biesenissä, jossa yhdessä määriteltiin mitä Eurooppalainen aktiivinen kansalaisuus sisältää. Siellä hyväksyttiin myös 9 teemakokonaisuutta, joista kukin partneri toteuttaa omaa osaansa. ViSiO on vastuussa aktiivisen kansalaisuuden edistämisestä. Toimintavuonna toteutui kaksi työseminaria Romaniassa ja Belgiassa. Jälkimmäiseen osallistui lukuisia uusi järjestöjä, jotka 9 ydinryhmän organisaatiota oli sitoutunut etsimään sovittujen teemakokonaisuuksien toteuttajiksi.

ViSiO etsi suomalaispartnerit seuraaviin alaryhmiin; Kestävä kehitys Reilun kaupan edistämisyhdistyksestä Wilma Laukkasen ja Oranssi ry:stä Timo Riitamaan, Prostituutio Irtti huumeista ry:stä Anne Salovaaran ja Aktiivinen kansalainen Nuorten ääni- projektista Tanja Rädyn. Projektin työskentely jatkui kevään 2004 jälkeen kahdella tasolla. Ydinryhmässä etsittiin aineistoja ja materiaaleja alaryhmien työn tukemiseksi, siellä valmisteltiin myös päättötilaisuuden videokonferenssia. Alaryhmien teemoja syntyi kaikkiaan 7. Projektissa tullaan kirjoittamaan myös Eurooppalaista kansalaisuutta edistävä manuaali, joka suunnataan päättäjille, kouluttajille,

opettajille ja opiskelijoille. ViSiOn osuus määriteltiin nonformaalisen ja informaalisen opiskelun osuus. Projektia rahoitetaan Sokrates ohjelman Grundtvig 1 -alaohjelmasta.

3 SIVISTYSLIITON TOIMINTA

Vuoden Visio

Kahdeksas Vuoden VISIO luovutettiin 19.3.2004 taide- ja sosiaalikasvattaja Miina Savolaiselle tunnustuksena voimauttavan valokuvan menetelmän kehittämistä ja Maailman ihanin tyttö -projektin toteuttamisesta yhdessä kymmenen helsinkiläisessä lastenkodissa kasvaneen 14-25-vuotiaan tytön ja nuoren naisen kanssa. Palkintona oli Maria Munsterhjelm-Lingon voittajalle suunnittelema ja toteuttama paperitaideteos. Voittajille sen ojensi Vihreän Sivistysliiton pääsihteeri Anneli Bauters.

Miina Savolainen on kehittänyt terapeutin taidekasvatusmenetelmän, jonka avulla voi harjoitella katsomaan lempeämmin itseään ja lähipiirissä olevia ihmisiä. Menetelmä on voimauttava myös kasvattajille: se lisää työssään helposti uupuvien kasvattajien mahdollisuuksia omien voimavarojen löytämiseen ja oman hyvinvoinnin vaalimiseen. Viisi vuotta kestänyt Maailman ihanin tyttö -projekti on upea osoitus pitkäjänteisistä, luottamukseen ja tasavertaisuuteen pohjautuvasta työstä ja prosessista, jonka kautta kymmenen helsinkiläisessä lastenkodissa asuvaa tyttöä ja naista (projektin alkaessa iältään 9-20-vuotiaita), ovat voineet kyseenalaistaa ja pohtia tiedotusvälineiden heille tarjoamia rooleja. Ja löytää itsestään jotain ainutlaatuista, arvokasta ja kaunista. Maailman ihanin tyttö -projektissa tyttöyden asiantuntijoita olivat Petra Parvikoski, Jenna Pystö, Tuula Koskela, Tiina Siitonen, Paula Anttila, Nina Laurin, Ann-Mari Anttila, Milla Makkonen, Mira Alanne ja Monna Makkonen.

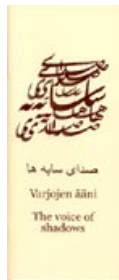
Vuoden visio –palkinto 2004

Vihreä Sivistysliitto ry perusteli valintaansa näin:

1. Voimauttavan valokuvan menetelmä tuo näkyväksi ja arvokkaaksi sellaista, mitä esim. perheen, työyhteisön, järjestön arjessa ei välttämättä näy. Menetelmän avulla yhteisöt voivat kehittää itseään ja toimintaansa.
2. Yksilötasolla menetelmä avaa henkilökohtaisen kehittymisen mahdollisuuksia mm. oman itsensä ja lähipiirinsä tarkasteluun sekä valmiina tarjottujen mallien ja ihanteiden kriittiseen arviointiin.
3. Maailman ihanin tyttö -projekti perustuu voimautumisen ideaan ja ajatukseen siitä, että jokaisella on oikeus olla oman elämänsä ihanin. Projektissa mukana olleet - ja projektin valokuvia tarkastelevat - pohtivat teemoja, jotka koskettavat meitä kaikkia.
4. Maailman ihanin tyttö -projektin kantavana voimana on tasa-arvo, tasavertaisuus, luottamus ja suvaitsevaisuus sekä itsensä hyväksyminen .

Kustanteet

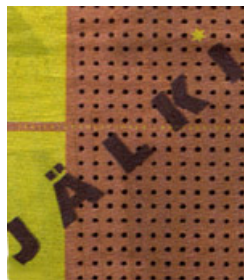
Varjojen ääni

Vuoden alussa julkaistiin Farzaneh Hatami Landin kirjoittama *Varjojen ääni* – runokokoelma, joka sisälsi ajatuksia ja tunteita maahanmuuttajana olosta Suomessa.

Kirjoittaja on kotoisin Etelä-Iranista ja hän asunut Suomessa 13 vuotta. Runot on kirjoitettu farsin kielellä ja käännetty myös englanniksi ja suomeksi. Kirjan on kuvittanut Akbar Sepiddam. Kirja soveltuu hyvin esimerkiksi eri opintopiirien aineistoksi.

Järjestökoulutuksen laatukäsikirja JÄLKI

Järjestökoulutuksen laatukäsikirja Jälki on syntynyt ViSiOn ja kolmen muun opintokeskuksen yhteisestä itsearviointihankkeesta. Se sisältää omat osionsa kouluttajille, tilaisuuksien käytännön asioita järjestäville, opintokerhojen tai oppivien ryhmien vetäjille sekä oppimateriaalin tekijöille.

Käsikirja lähtee liikkeelle järjestön opintotoiminnasta ja sen tehtävästä järjestön perustehtävän toteuttamisessa. Käsikirjassa esitellään uusi menetelmä järjestöjen opintotoiminnan kehittämisessä.

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Brändit – nuoria ostetaan ja myydään? -seminaari

Visio järjesti 6.2.2004 klo 12.00–16.30 Helsingin yliopistolla Porthaniassa seminaarin brändeistä. Seminaari syntyi Alissa Quartin ”Brändätyt – ostetaan ja myydään nuoria” -kirjan innoittamana. Tavoitteena oli pohtia monesta näkökulmasta kulutusyhteiskunnan ja merkkituotteiden aggressiivisen markkinoinnin vaikutuksia nuoriin.

Tilaisuuden avasi hallituksen varapuheenjohtaja Kirsi Aropaltio. Markkinointitutkija Vaula Norrena puhui siitä, miten nuoret kiintyvät brändeihin ja brändit kiinnittyvät nuoriin. Tutkija Pekka Mattila luennoi aiheesta ”Merkit nuorten maailmassa, onko brändisuhde valtasuhde?” Ohjelmajohtaja Pauliina Arola luennoi siitä, miten voi toimia kriittisenä ja vastuullisena kuluttajana brändäyksen ja markkinoinnin maailmassa. Tutkija Sari Näre käsitteli lopuksi aihetta ”Visuaalinen häirintä ruumishäpeän tuottajana.” Seminaariin osallistui 113 henkilöä. Kuulijoiden joukossa oli paljon nuorisotyön ammattilaisia sekä mainos- ja viestintäalan ihmisiä. Tilaisuudessa oli esittelypöytä, johon oli koottu kevään lehtileikkeitä ja artikkeleita luentojen temasta.

Kesämokit ja jätevesien uudet säännöt

Keväällä lähtölaukauksen kesämökkien uusille haasteille aloitti tiedotustapahtuma Stoassa. Esille nostettiin seuraavia teemoja: loma-asutus vesistöjen kuormittajana, vapaa-ajan asuntojen jätevesien uudet tiukat vaatimukset ja käytännön kokemukset jätevesihuollon järjestämiseksi. Alustajina olivat limnologi Asko Särkelä Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksestä sekä tarkastaja Jarmo Kosunen Uudenmaan ympäristökeskuksesta. Tilaisuuteen saapui 72 kuulijaa.

Pitkäkestoisempi Kesämökki ja ympäristö –luentosarja, 16 tuntia järjestettiin syksyllä 6.9.-11.10. yhteistyössä Helsingin kaupungin suomenkielisen työväenopiston kanssa. Puhujina oli yli-insinööri Erkki Santala Suomen ympäristökeskuksesta, prosessimestari Esko Suotula Vesimyllystä, tarkastaja Jarmo Kosunen Uudenmaan ympäristökeskuksesta, projektivastaava, limnologi Asko Särkelä Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksestä, tutkija ja kuivakäymälä- ja kompostointiasiantuntija Sirkka Malkki Työtehoseurasta, toimitusjohtaja Marcus Hintze Oy FACTUS Ab:sta, hydrobiologi Ulla-Maija Hyytiäinen Suomalaisesta Järviskerhosta, tiedottaja Kirsti Vaara Päijät-Hämeen Jätehuollosta ja eräopas Merja Leinonen.

Luentosarjan pääaiheena oli uuden jätevesilain tuomat haasteet kesämökkien jätevesien käsittelylle. Luennoilla käsiteltiin kesämökkiläisten mahdollisuuksia vaikuttaa oman järvensä tilaan, erilaisia jätevesijärjestelmiä sekä vertailtiin kuiva- ja vesikäymälöiden eroja. Viimeisellä luennolla käsiteltiin lisäksi jokamiehenoikeuksia.

Muut hankkeet

Osallistuttiin yhdessä muiden opintokeskusten kanssa Aikuisopiskelija viikon viettoon 19.-25.4.2004. Teemana oli Taitava ihminen – toimiva kansalainen. Lähetimme tunnustuksena aktiivisille aikuisopiskelijoille tunnustusasiakirjan. Tunnustukset lähetettiin Luonto ja Terveys ry:lle, Vantaan Mielenterveysyhdistys ry:lle, Kynnys ry:lle, Dodo ry:lle, Pispalan kirjastoyhdistys ry:lle ja Espoon Mielenterveysyhdistys ry:lle.

Yhteistyössä Maan ystävien kanssa toteutettiin Ilmastoprojekti kuudella paikkakunnalla.

Projektiin liittyi juliste ja lentolehtisiä, joita jaettiin kampanjakaupungeissa Jyväskylässä, Oulussa, Tampereella, Helsingissä, Kuopiossa ja Turussa. Hanke ajoittui huhti-toukokuulle.

Ilmastoprojektin juliste

Osallistuminen koulutukseen ja muihin tapahtumiin

Vapaan Sivistystyön Yhteisjärjestön järjestämään ja Johtamistaidon Opiston toteuttamaan esimieskoulutukseen (5 ov.) osallistuivat ViSiOn mandaatilla vihreän eduskuntaryhmän pääsihteeri Tiina Kivinen ja Vantaan kaupungin luontokoulun vetäjä Olli Viding. VSY vastasi koulutuskustannuksista ja ViSiO lähitapaamisiin liittyvistä menoista. Kurssilla oli 23 osallistujaa eri opintokeskuksista.

Anneli Bauters ja Leena Karisto esittelivät ViSiLin ja ViSiOn toimintaa Vihreän liiton puoluekokouksessa toukokuussa Tampereella.

Leena Karisto osallistui 31.5.-1.6. ja 2.-3.6.2004 KieliAkatemian järjestämille englannin kursseille. Anneli Bauters osallistui Bundeszentrale für politische Bildung organisaation järjestämään Aktiivinen kansalainen seminaariin Espanjassa, Santiago de Compostellassa 22.-27.9.2004.

4 HALLINTO

Vihreän Sivistysliitto ry:n sääntömääräiset kokoukset pidettiin 28.4. ja 10.12. Helsingissä. Vihreän Sivistysliitto ry:n hallitus on toiminut myös Vihreän Sivistys- ja Opintokeskuksen ViSiOn johtokuntana. Hallitus kokoontui kolme kertaa ja käsitteli kokouksissaan 34 asiakohtaa. Varsinaiset jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet ovat osallistuneet hallituksen työskentelyyn.

Hallituksen puheenjohtajana oli FT, YTM Sulevi Riukulehto ja varapuheenjohtajana johtaja Kirsi Aropaltio. Sihteerinä toimi Anneli Bauters. Hallituksen kokoonpano oli seuraava:

Varsinaiset jäsenet

Veikko Ahola
Kirsi Aropaltio
Tapani Hietaniemi
Sara Koponen
Tiina Rosberg-Poikola
Kari Selinheimo

Varajäsenet

Anne Hildén
Jyrki Ruohomäki
Anna-Stiina Lundqvist
Mika-Petri Lauronen
Jouni Vauhkonen
Merja Hermonen

Tilintarkastajina toimivat HTM Raimo Hakola ja KTM Merja Hiltunen, varatilintarkastajana Panu Laturi ja Leena Rautio.

Henkilökunta

ViSiOn henkilökuntaan kuuluivat seuraavat työntekijät:

Anneli Bauters, opintojohtaja	1.1.- 31.12.2004
Leena Karisto, opintosihteer	1.1.- 31.12.2004
Hanna Svensberg, koulutussuunnittelija	1.1.- 4.8.2004
Sirkka-Liisa Peltonen, projektisuunnittelija	1.1.- 30.6.2004
Aila Kari, projektisihteer	5.4.- 31.5.2004
Emilia Skarra, korkeakouluharjoittelija	18.5.- 24.6., 9.8.- 23.9.2004
Elina Uitamo, projektityöntekijä	1.9.- 30.11.2004

Jäsenet ja jäsenyydet

Vihreällä Sivistysliitolla oli 25 jäsenjärjestöä. Järjestöt on lueteltu liitteessä 4.

Vihreällä Sivistysliitolla oli jäsenyys seuraavissa järjestöissä:

Sivistystyön yhteisjärjestö	Anneli Bauters, hallituksen jäsen Sulevi Riukulehto, hallituksen varajäsen
VSY:n vsop-alajaoston opintokeskusten edustaja	Anneli Bauters
Aikuiskoulutusneuvosto	Anneli Bauters, varajäsen
Siemenpuu-säätiö	Tuula Heima-Tirkkonen, valtuuskunnan puheenjohtaja
Opetusministeriö, Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa	Anneli Bauters, vs-vastuualueen koordinaattori

Vihreä Sivistysliitto oli jäsenenä Siemenpuu-säätiössä, Katto-Menyssä, Kylätoiminta ry:ssä, Vapaan Sivistystyön Yhteisjärjestössä ja Kehitysyhteistyön palvelukeskuksessa.

Talous

Vihreän Sivistysliitto ry:n ja Vihreän Sivistys- ja Opintokeskuksen talous oli toimintavuonna 19231.23 € ylijäämäinen.

Opintotoiminnan yhteistyökumppanit

Aar Social Development Association ry
 Aboa Vetus ja Ars Nova museot
 Alberga pro Artes ry
 Arki ry
 Akkurat ry
 Azadeh ry
 Dodo ry
 Ekokauppa ja -kahvila Ekolo Oy
 Elinpiiri ry
 Elävä Maa ry
 Espoon kesäteatteri ry
 Espoon Mielenterveysyhdistys ry
 Espoon vihreät ry
 Farmajo-yhdistys ry
 Four Winds Tuki ry
 Haukiputaan vihreät ry
 Hiiraan Community Development ry
 Hämeen Puutarhaseura ry
 Hämeenlinnan Maailmankauppayhdistys ry
 Inkerikeskus ry
 Jagellonica-kulttuuriyhdistys ry
 Janakkalan Luonto ja Ympäristö ry
 Joensuun seudun vihreät nuoret ja opiskelijat
 Jyväskylän seudun vihreät ry
 Keskinäisen Sivistyksen Seura - Suomen Lataamo
 Knuutilan Fröökynät
 Koe-eläinhoitajat ja alan työntekijät -yhdistys ry
 Kokkolan luontokoulu
 Kotkan vihreät ry
 Kynnys ry
 Luonto ja Terveys ry
 Luonto-Liiton Uudenmaan piiri ry
 Maahanmuuttajien Tuki ry
 Maan ystävät ry
 Maan ystävät ry/maaseuturyhmä
 Mamunuorten elämänhallintayhdistys ry
 Metsämörriohjaajat ry
 Muinaisuuden ääni –työryhmä/Kulttuuriosuuskunta Uulu
 Muu ry
 Naura Tampere -työryhmä
 Nuoren Voiman Liitto ry
 Oulun seudun Yksinhuoltajat ja Yhteishuoltajat ry
 Pirkanmaan Vihreä liitto ry
 Pohjois-Savon vihreät ry
 Puntland Community ry
 Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy/ympäristökoulu
 Reilun kaupan edistämisyhdistys ry
 Reilun kaupan puolesta ry

Siilinjärven Työnhakijat ry
Siuro-Seura ry
Somalinaisten tuki Wadajir ry
Somalinuorten ja Perheiden tukiyhdistys Brothers ry
Sukukansojen ystävät ry
Suomen historiallisen miekkailun seura ry
Suomen Maakasvatusyhdistys ry
Suomen Pakolaisapu ry
Suomen Sadankomitealiitto ry
Suomen Somaliland Kehitys ja Integraatio ry
Suomen tieteiskirjoittajat ry
Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry
Suur-Leppävaaran Vihreät ry
Tampereen vihreät ry
Tampereen yliop. ylioppilaskunta, Tamy
Tampereen yliop. ylioppilaskunta/ympäristöjaosto
Tiedeopetusyhdistys ry
Turun Seudun Vihreät ry
Udoka ry
Vantaan Luontokoulu
Vantaan vihreät ry
Vihdin Vihreät ry
Vihreä Keski-Suomi ry
Vihreä liitto rp
Vihreä Uusimaa ry
Vihreän liiton Varsinais-Suomen piiri ry
Vihreät Naiset ry
Värjärikilta ry
Ylä-Lapin tutkimusretkikunta

Yhteensä 77 kpl

Opintokerhotoiminnan yhteistyökumppanit

Dodo ry
Espoon Mielenterveysyhdistys ry
Espoon vihreät ry
Etelä-Helsingin Vihreät ry
Etelä-Hämeen Vihreät ry
Helsingin venäjänkielinen nuorisokulttuuriyhdistys Alliance ry
Kotimme ry
Kouvolan Maailmanpuu ry
Kynnys ry
Kynnys ry/Turun toimintaryhmä
Lapin nuoret lesket
Luonto ja Terveys ry
Maahanmuuttajavammaisten Tukiyhdistys ry
No Border Suomi
Opiskelijakansantanssijat ry
Oulun seudun Yksinhuoltajat ja Yhteishuoltajat ry
Petkele ry
Pispalan kirjastoyhdistys ry
Pääkaupunkiseudun Yksin- ja Yhteishuoltajat PÄKSY ry
Reilun kaupan markkinat –työryhmä
Reilun kaupan puolesta ry/Jyväskylä
Salon Seudun Vihreät ry
SPR/Kuusamon osasto
Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry
Teekkarikansantanssijat
Turun Seudun Työttömät ry
Vantaan Mielenterveysyhdistys ry
Vihertävät visionäärit
Vihreä verkko
Vuosaaren vihreät ry

Yhteensä 30 kpl

Jäsenjärjestöt

Espoon vihreät ry
Etelä-Savon Vihreät ry
Hämeenlinnan seudun vihreät ry
Helsingin vihreät ry
Jyväskylän Seudun Vihreät ry
Kotkan vihreät ry
Kuopion vihreät ry
Lounais-Hämeen Vihreät ry
Luonto ja Terveys ry
Oraansuojelijat ry
Oulun kestävän kehityksen seura ry
Perusta ry
Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry
Tampereen vihreät ry
Turun seudun vihreät ry
Vaasan vaalipiirin vihreät ry
Vantaan vihreät ry
Vastedes ry
Vihreä Keski-Suomi ry
Vihreä liitto ry
Vihreän liiton Varsinais-Suomen piiri ry
Vihreät Naiset ry
Vihreä Seura ry
Vihreä Uusimaa ry
Ympäristö ja kehitys ry

Yhteensä 25 kpl